

ENKÖPINGS
KOMMUN

Dokumenttyp: Utredning

Datum: 2026-02-25

Ärendenummer: TN2025/926

Nämnd: Teknisk nämnd

PM

Redovisning uppdrag utredning offentliga toaletter

Kontakta kommunen: telefon: 0171-62 50 00, e-post: kommunen@enkoping.se

Webbadress: enkoping.se

Postadress: Enköpings kommun, 745 80 Enköping

Organisationsnummer: 212000-0282

Översikt – offentliga toaletter på allmän plats

Bakgrund och syfte

Tekniska nämnden gav den 25 september 2025 teknik- och serviceförvaltningen i uppdrag att utreda servicenivå för offentliga toaletter på allmän plats. Uppdraget omfattar inventering, behovsanalys samt förslag till riktlinjer och lösningar.

Syftet med utredningen är att skapa ett långsiktigt och tydligt underlag för planering, prioritering och investering i offentliga toaletter inom Enköpings kommun.

Nuläge i korthet

Inventeringen visar att tillgången till offentliga toaletter är ojämnt fördelad.

Enköpings stad

- Flest offentliga toaletter finns i de centrala och södra delarna.
- Norra stadsdelarna saknar offentlig toalett.
- Flera centrala lekplatser saknar toalett inom rimligt gångavstånd.
- Park- och naturmiljöer domineras av torrtoaletter, medan WC-lösningar främst finns i stadskärnan.

Prioriterade tätorter

- Endast Örsundsbro och Fjärdhundra har offentlig toalett via bibliotek.
- Övriga tätorter saknar offentlig toalett på allmän plats.
- Behoven varierar utifrån orternas storlek och utveckling.

Övriga kommunen

- Offentliga toaletter finns främst vid rekreationsmål och drivs ofta av annan huvudman.

Slutsatser

Utredningen visar att behov av offentliga toaletter främst uppstår där:

- människor vistas länge (exempelvis lekplatser, parker, rekreationsområden)
- besöksflödena är stora
- utveckling av allmän plats eller bostadsutveckling sker (eftersom det leder till fler människor i rörelse)
- alternativ saknas inom cirka 300–400 meter

Tillgång till offentliga toaletter bedöms vara en viktig fråga för:

- tillgänglighet och jämlikhet
- stadens och tätorternas attraktivitet
- folkhälsa

Föreslagna riktlinjer

Utredningen föreslår att:

- offentliga toaletter planeras strategiskt utifrån besöksintensitet
- utflyktsmål prioriteras och välbesökta lekplatser
- god hygienisk standard och trygg utformning säkerställs
- olika tekniska lösningar används beroende på platsens förutsättningar
- tydlig skyltning och information finns tillgänglig.

Samlad bedömning – prioriterade etableringar

Utifrån inventering, behovsanalys och planerad utveckling bedöms följande områden ha högst prioritet:

Prioritet 1 – Enköpings stad

- Skolparken / Kyrkåsen
- Klosterparken
- Örikets lekplats / Åpromenaden
- Norra stadsdelarna (Skvalbäcken / Myran)

Motiv:

Stora besöksflöden, centrala utflyktsmål och tydliga geografiska luckor i tillgången.

Prioritet 2 – tätortsnära rekreation

- Fagerskogen (tätortsnära natur)

Motiv:

Högt nyttjande men avsaknad av toalett i ett viktigt rekreationsområde.

Prioritet 3 – prioriterade tätorter

- Örsundsbro (framtida behov kopplat till expansion)
- Grillby (saknar offentlig toalett idag)
- Fjärdhundra (framtida behov vid utflyktslekplats)

Motiv:

Behov finns men är mindre akuta eller beroende av framtida utveckling.

Ej prioriterat i nuläget

- Hummelsta
- Lillkyrka
- Skolsta

Motiv:

Nuvarande eller prognostiserade befolkningsunderlag bedöms inte motivera investering i offentlig toalett på allmän plats.

Ekonomisk översikt

Kostnader varierar beroende på lösning:

- Fristående WC-byggnad: hög investering men hög standard
- Autonom toalett: låg till medelhög investering, lämplig utan VA
- Torrtoalett: lägre investering, främst naturmiljö
- Integrerad toalett: kostnad beroende av byggnadsprojekt
- Samlad kostnadsöversikt redovisas i kapitel 7.

Utredningens funktion

Denna utredning utgör:

- underlag för beslut om servicenivå
- grund för prioritering av framtida investeringar
- stöd för fortsatt planering inom verksamheten Allmän plats

Innehåll

Sammanfattning.....	7
1 Uppdragets bakgrund	7
2 Avgränsning	8
2.1 Geografisk avgränsning	8
2.2 Markanvändning och förvaltningsform.....	8
2.3 Tidsmässig avgränsning.....	9
3 Offentliga toaletter som samhällsservice	9
4 Inventering.....	10
4.1 Offentliga toaletter i Enköpings stad.....	11
4.2 Offentliga toaletter i prioriterade tätorter	13
4.3 Offentliga toaletter i övriga kommunen	15
5 Ansvar för offentliga toaletter i Enköpings kommun	15
6 Riktlinje för offentliga toaletter på allmän plats.....	17
6.1 Tillgänglighet och trygghet	17
6.2 Placering och spridning	18
6.3 Sanitär standard och kvalitet	19
6.4 Utrustning och funktion	20
6.5 Gestaltning och anpassning till platsen	21
6.6 Skyltning och information	22
7 Olika typer av offentliga toaletter	23
7.1 Integrerad toalett i byggnad	23
7.2 Fristående toalettbyggnad med WC.....	24
7.3 Autonoma toaletter.....	25
7.4 Vattentanktoalett	26
7.5 Torrtoalett.....	26
7.6 Sammanställning av kostnader för olika toalettlösningar.....	28
8 Behov av offentliga toaletter på allmän plats	29
8.1 Behov av offentliga toaletter på allmän plats i Enköping stad	29
8.2 Skolparken/Kyrkåsen (A – i kartbild)	30
8.3 Klosterparken (B – i kartbild).....	31
8.4 Örikets lekplats/Å promenaden (C – i kartbild)	32

8.5	Fagerskogen - ej allmän plats kommunalägd skog (D – i kartbild)	32
8.6	Skvalbäcken/Myran (E – i kartbild)	33
9	Behov av toaletter på allmän plats i kommunens tätorter	34
9.1	Prioriteringsöversikt.....	34
9.2	Örsundsbro	35
9.3	Grillby.....	36
9.4	Fjärdhundra.....	37
9.5	Övriga tätorter (Hummelsta, Lillkyrka och Skolsta).....	37
10	Referenser	39
10.1	Kommunala styrdokument och planeringsunderlag.....	39
10.2	Kommunexempel och vägledande underlag	39
10.3	Forskning	39

Sammanfattning

Utredningen innehåller en kartläggning av befintliga offentliga toaletter i Enköpings kommun, förslag till riktlinjer för offentliga toaletter samt en redovisning av alternativa toalettlösningar som bedöms lämpliga utifrån kommunens olika behov och förutsättningar.

Utifrån inventeringen och analys av stadens och tätorternas utveckling redovisas behov av nya offentliga toaletter på allmän plats eller annan kommunägd mark som förvaltas av verksamheten Allmän plats. Behoven presenteras i prioriteringsordning för Enköpings stad respektive kommunens tätorter.

Utredningen utgör underlag för framtida beslut om servicenivå, lokalisering och investeringar.

1 Uppdragets bakgrund

Den 25 september 2025 gav Tekniska nämnden teknik- och serviceförvaltningen i uppdrag att utreda och ta fram förslag på servicenivå för offentliga toaletter på allmän plats.

Uppdraget omfattar tre delar:

Inventering – kartläggning av befintliga offentliga toaletter inom kommunen, inklusive driftform, skick och geografisk spridning.

Behovsanalys – analys av behovet i olika delar av kommunen med hänsyn till invånare, besökare, evenemang, säsongsvariationer samt planerad utveckling i Enköpings stad och kransorter.

Förslag till servicenivå – framtagande av riktlinjer för tillgänglighet, öppettider, driftformer, städ- och underhållsfrekvens, utrustningsstandard, trygghetsåtgärder samt avgifts- och betalningssystem, inklusive kostnadsbedömning.

Bakgrunden till uppdraget är en ökad efterfrågan på offentliga toaletter i en växande och välbesökt kommun. Tillgång till välskötta offentliga toaletter är en viktig samhällsservice och en förutsättning för en tillgänglig, trygg och attraktiv kommun.

2 Avgränsning

2.1 Geografisk avgränsning

Utredningen omfattar offentliga toaletter inom Enköpings kommun med fokus på offentliga toaletter på allmän plats. Inventeringen har delats upp i:

- Enköpings stad
- Prioriterade tätorter (Fjärdhundra, Grillby, Hummelsta, Lillkyrka, Skolsta och Örsundsbro)
- Övriga delar av kommunen (landsbygd)

Stadens avgränsning följer den fördjupade översiktsplanen för Enköpings stad.

2.2 Markanvändning och förvaltningsform

Inventeringen inkluderar offentliga toaletter som är tillgängliga för en bred allmänhet oavsett:

- markens användningsområde i detaljplan (allmän plats eller kvartersmark)
- ägandeform (kommunal eller privat)

Syftet är att skapa en heltäckande bild av den faktiska tillgången ur allmänhetens perspektiv. Toaletter som riktar sig till specifika målgrupper, exempelvis restauranger, skolor eller idrottsanläggningar, har inte inkluderats. Förslag till nya placeringar avser enbart offentlig toalett på allmän plats med kommunalt huvudmannaskap.

2.3 Tidsmässig avgränsning

Behovsbedömningen utgår från en tidshorisont om cirka tio år. Underlag utgörs av:

- Översiktsplan 2040
- Remissversion av utbyggnadsplanen
- Planerade investeringar inom Allmän plats
- Säsongsvariationer har särskilt beaktats.

3 Offentliga toaletter som samhällsservice

Offentliga toaletter bidrar till kommunens attraktivitet och tillgänglighet. De möjliggör längre vistelser i offentliga miljöer och stärker rörelsefriheten för grupper med särskilda behov, exempelvis barn, äldre, kvinnor och personer med medicinska behov.

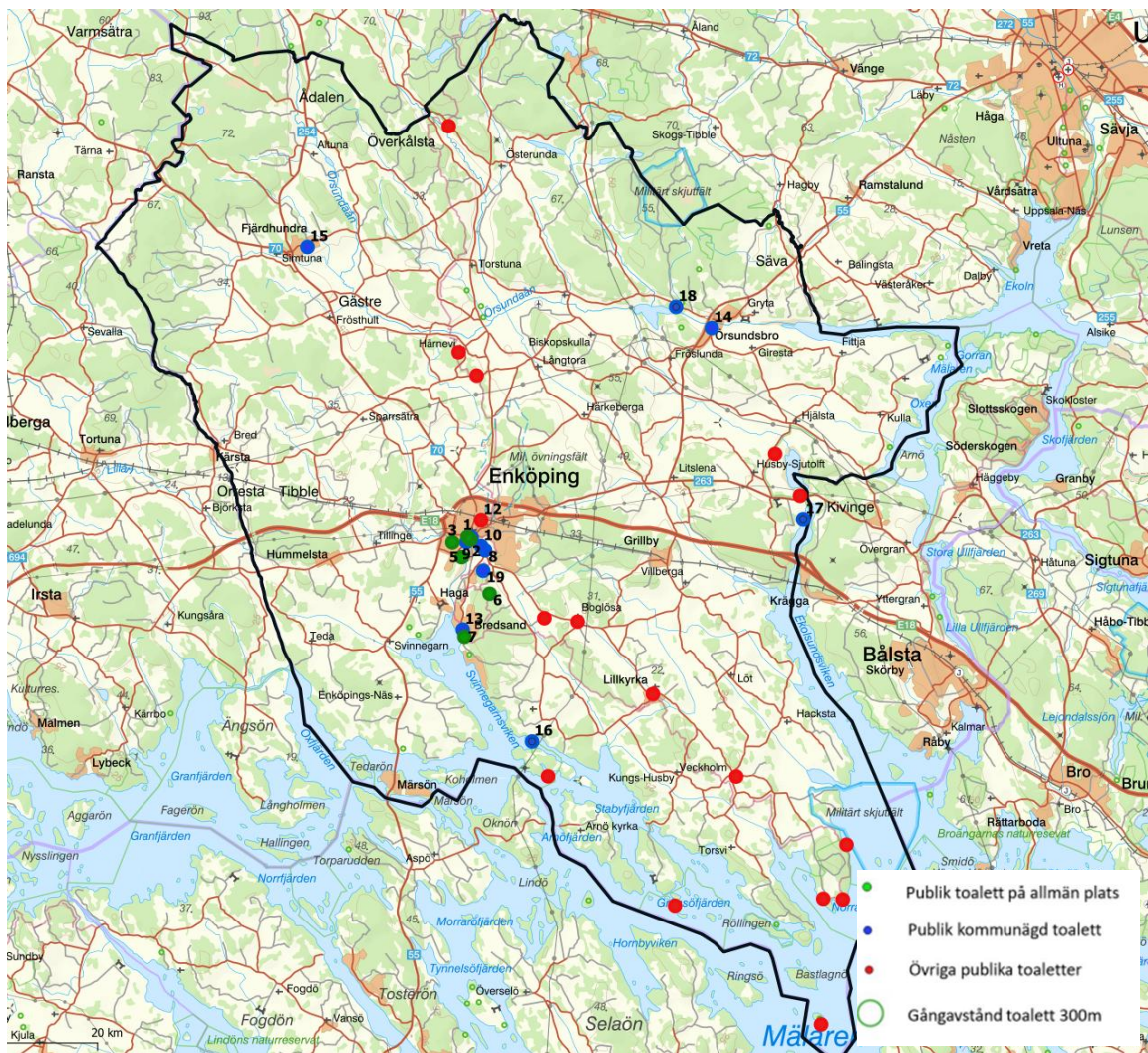
Tillgång till säkra och trygga offentliga toaletter är en fråga om:

- tillgänglighet
- jämlikhet
- trygghet
- folkhälsa

Brist på offentliga toaletter påverkar även arbetsmiljön för personal som arbetar på allmän plats.

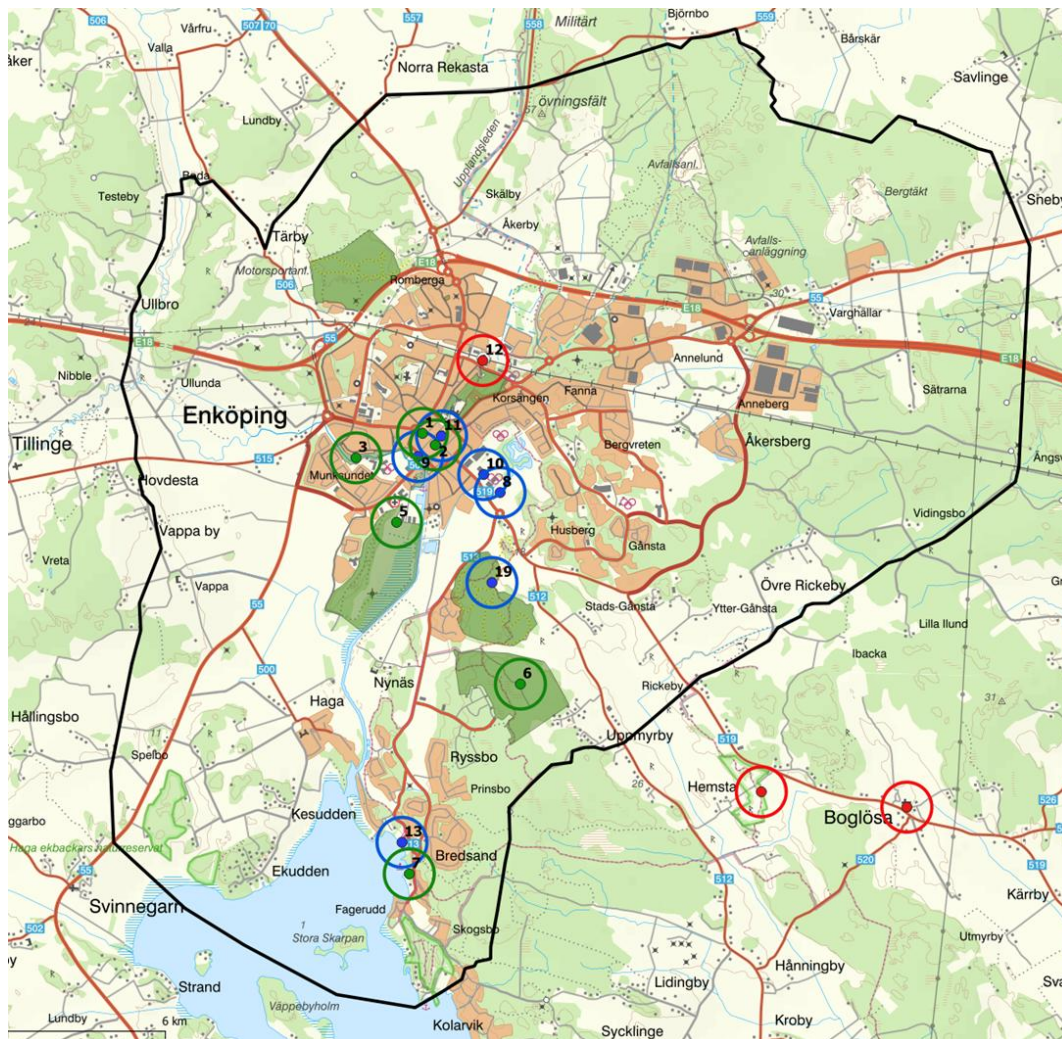
4 Inventering

Inventeringen inkluderar olika typer av befintliga offentliga toaletter i olika geografiska kontexter i Enköpings kommun – staden respektive tätorter och landsbygd. Motiv till avgränsning se under rubrik "Utredningens avgränsning".

Offentliga toaletter i Enköpings kommun. Svarta linje = kommungräns. Toaletterna har olika färger utifrån om de ligger på allmän plats (eller annan kommunalägd mark som förvaltas som allmän plats) = grönt, om de är kommunalägda på kvartersmark = blått, eller om de är privatägda/förvaltas av annan part än kommunen = rött.

4.1 Offentliga toaletter i Enköpings stad

Offentliga toaletter inom Enköpings stad. Den svarta linjen utgör det som ingår i den Fördjupade översiktsplanen för Enköpings stad. Gröna fält i kartan visar på särskilt populära besöksmål på allmän plats eller kommunal mark.

Antal och fördelning

I Enköpings stad finns offentliga toaletter på totalt 13 platser på kommunal mark. Av dessa ligger sju på allmän plats och övriga på kommunal kvartersmark.

Toaletterna är koncentrerade till stadens centrala och södra delar. Norra delar saknar tillgång, vilket tydligt framgår av analyskartan i Figur 3.

Typ av toalettlösningar

Majoriteten av de offentliga toaletterna utgörs av WC-toaletter med tillgång till vatten för spolning och handtvätt. Dessa är huvudsakligen integrerade i kommunala byggnader, ofta utan entré direkt från det offentliga rummet, exempelvis biblioteket, museet och Pepparrottsbadet.

Två platser utgörs av fristående toalettbyggnader med WC och entré direkt från allmän plats (Bredsand och Gustav Adolfs plan). En WC är integrerad i byggnad men har separat entré från torget (Stora torget). Därutöver finns två helårsöppna fristående torrtoaletter med slamtank, utan tillgång till vatten för handtvätt, vid Gröngarn/Dyarna samt i Storskogen. Längs Åpromenaden finns en säsongsöppen torrtoalett. Vid Gånstaspåret i Brännskogen planeras installation av en autonom och urinseparerande toalett. Exempel på befintliga toalettlösningar visas i Figur 4–6.

Generell fördelning per miljötyp

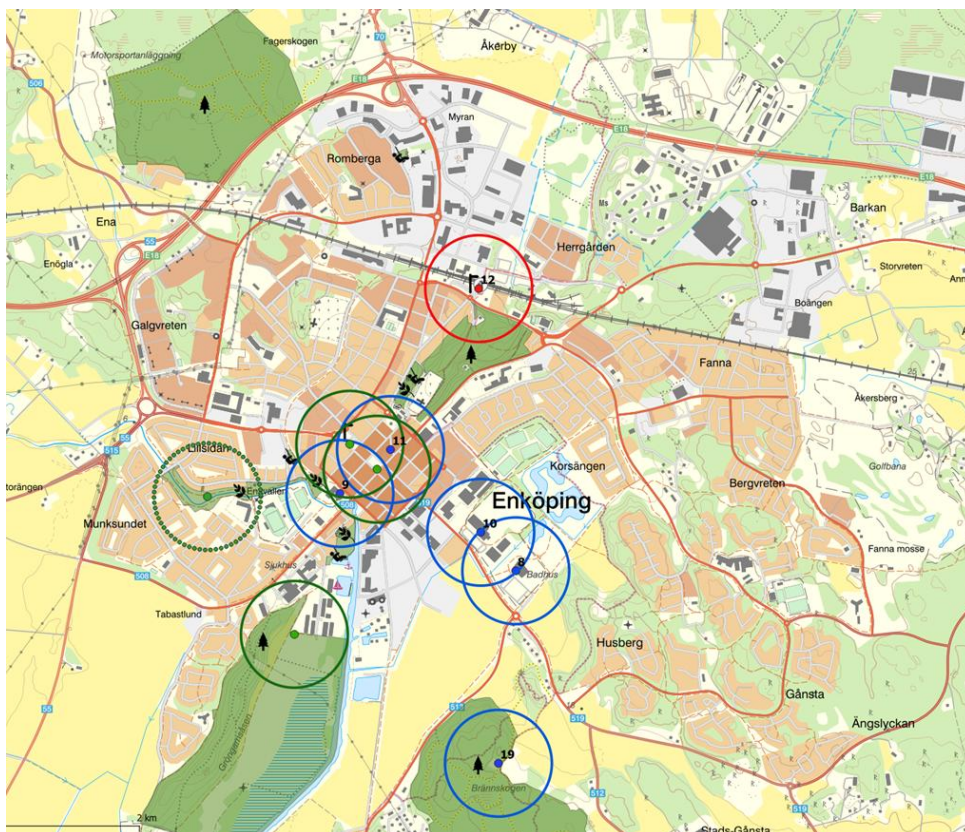
På allmän plats i park- och naturmiljö dominerar torrtoaletter utan vattenanslutning, med undantag för Bredsandsbadet. På torg- och gatumiljöer dominerar WC-lösningar.

Placering i relation till besöksmål

Analysen visar att flera välbesökta målpunkter har tillgång till toalett inom cirka 300 meter (se bilden nedan). Samtidigt saknar vissa utflyktslekplatser tillgång inom detta avstånd, däribland Skolparken, Klosterparken och Öriket.

Öppettider

Integrerade toaletter följer byggnadens öppettider. Fristående toalettbyggnader är generellt öppna dygnet runt.

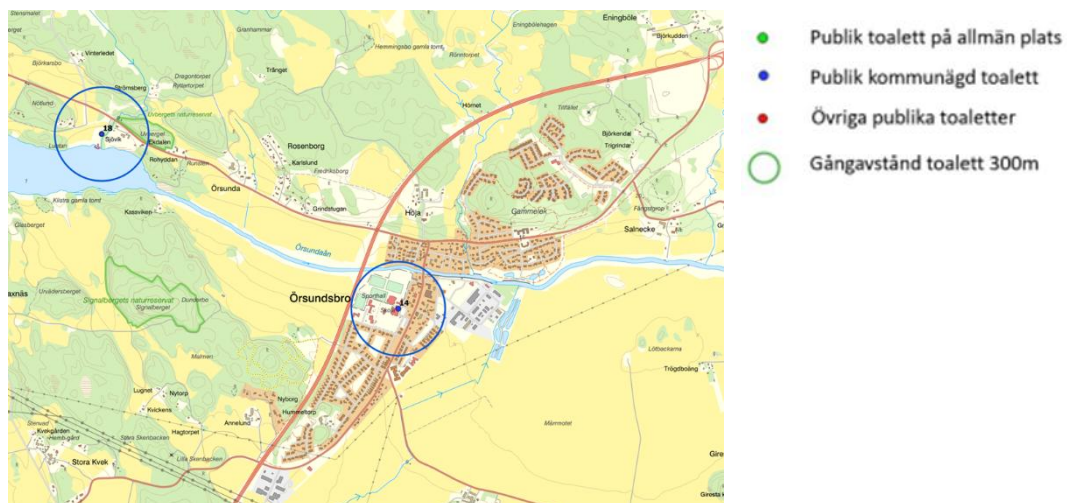
Inzoomad karta över Enköpings centrala delar och dess offentliga toaletter. Toaletterna har olika färger utifrån om de ligger på allmän plats (eller kommunalägd mark som förvaltas som allmän plats) = grönt, om de är kommunalägda på kvartersmark = blått, eller om de är privatägda/drivs av extern part = rött. Dessutom redovisas toalettens primära upptagningsområde i form av en cirkel med en radie på 300 meter fågelväg – vilket bedöms motsvara i genomsnitt cirka 5 minuters gångavstånd. Gröna fält och svarta symboler indikerar populära besöksmål i staden i form av parker, utflyktslekplatser (även planerade), knutpunkt och stads- och tätortsnära naturområde.

4.2 Offentliga toaletter i prioriterade tätorter

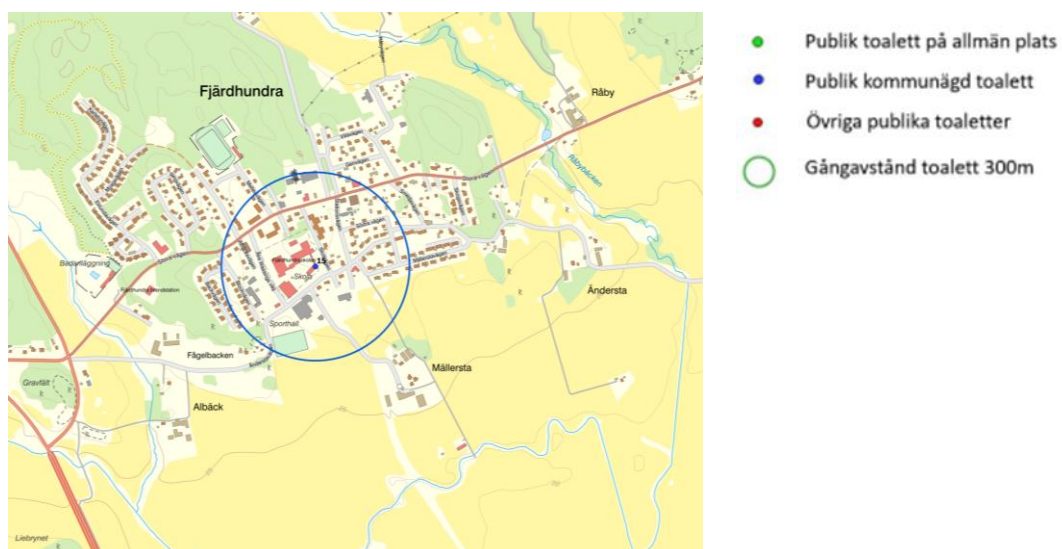
Karta över tillgången i tätorterna redovisas i bilden nedan.

Av sex prioriterade tätorter har endast två av dem tillgång till offentlig toalett: Örsundsbro och Fjärdhundra, båda via bibliotek.

Örsundsbro har dessutom sommaröppen toalett vid Alstabadet samt planerad autonom toalett vid motionsspår. I Fjärdhundra saknas toalett nära utflyktslekplatsen.

Karta över Örsundsbro och befintliga toaletter

Karta över Fjärdhundra och offentliga toaletter

4.3 Offentliga toaletter i övriga kommunen

I övriga kommunen finns inga kommunägda offentliga toaletter på allmän plats. Befintliga toaletter i naturmiljöer tillhandahålls främst av Länsstyrelsen, Upplandsstiftelsen och Svenska kyrkan. Enligt naturkartan finns det en offentlig toalett i Lillkyrka som drivs av extern aktör (Svenska kyrkan).

5 Ansvar för offentliga toaletter i Enköpings kommun

Lagkrav

Det finns inget lagkrav på att kommunen ska tillhandahålla offentliga toaletter i anslutning till allmän plats, liksom lagkrav för restaurangägare med serveringstillstånd att tillhandahålla en toalett.

Nämndansvar

Det finns ingen tydligt utpekad ansvarig nämnd eller förvaltning för kommunens offentliga toaletter. Men såväl Tekniska nämndens ansvarsområden som Upplevelsenämndens ansvar inrymmer tillhandahållandet av offentliga toaletter, utifrån olika perspektiv.

Tekniska nämnden

Utifrån Tekniska nämndens reglemente ansvarar nämnden för nyanläggning och förvaltning av kommunens parker, lekplatser, grönytor, skogar och andra allmänna platser. Det uppdraget utförs av Teknik- och serviceförvaltningens verksamhet Allmän plats.

Tekniska nämnden är enligt reglementet även samordnande och verkställande organ för de kommunala verksamheternas byggnader. Uppdraget utförs åt beställande nämnd och omfattar nybyggnad,

ombyggnad, tillbyggnad och rivning samt förvaltning, underhåll och energibesparing. Detta uppdrag utförs av Teknik- och serviceförvaltningens verksamhet Fastighet, liksom reglementet anger; på beställning av ansvarig nämnd.

Upplevelsenämnden

Vidare har Upplevelsenämnden enligt sitt reglemente skrivelser som går att härleda till ansvaret att förse kommunen med faciliteter (däribland toaletter) utifrån uppdraget att:

- främja fysisk aktivitet bland kommunens alla invånare
- att det finns ändamålsenliga anläggningar och lokaler för fritids-, idrotts-, kultur- och annan rekreativ verksamhet.
- Bedriva camping- och badverksamhet och därmed tillhörande verksamhet.

Ansvar i praktiken

Av dagens kommunalägda toaletter på allmän plats ligger förvaltningsansvaret ibland på Teknik och serviceförvaltningens verksamhet Fastighet, ibland på Allmän plats och ibland på Upplevelseförvaltningen, beroende på toalettens placering, målgrupp och historia. Det faller sig naturligt att toaletter som utgör komplement till kommunens friluftsbadplatser eller motionsspår faller under Upplevelsenämndens ansvar oavsett om marken ibland är planlagd som allmän plats. Gränsdragningen mellan förvaltningsansvaret inom Teknik- och serviceförvaltningen är dock mer otydlig.

6 Riktlinje för offentliga toaletter på allmän plats

Riktlinjen innehåller sex vägledande principer för planering, etablering och utveckling av offentliga toaletter på allmän plats i Enköpings kommun. Riktlinjen syftar till att säkerställa en likvärdig, trygg och funktionell servicenivå samt skapa en tydlig grund för framtida prioriteringar och investeringar.

De övergripande riktlinjerna är att offentliga toaletter ska:

- vara tillgängliga för en bred allmänhet under platsers välbesökta tider.
- finnas i anslutning till välbesökta utflyktsmål på allmän plats och i naturområden med synlig, trygg och strategisk placering.
- hålla god hygienisk standard och upplevas som rena, trygga och väl omhändertagna.
- inredas och utrustas utifrån målgrupp och platsens förutsättningar.
- utformas så att de passar väl in i sin omgivning.
- vara tydligt skyltade och redovisade på kommunens webbplats.

6.1 Tillgänglighet och trygghet

Offentliga toaletter ska vara tillgängliga för en bred allmänhet under platsers välbesökta tider.

Förklaring och motivering

Enköpings offentliga toaletter ska vara tillgängliga, inkluderande och könsneutrala. Barn, äldre och kvinnor utgör särskilt prioriterade målgrupper, eftersom tillgång till toalett har stor betydelse för rörelsefrihet och möjlighet till längre vistelser i det offentliga rummet.

Placering, utformning och förvaltning ska bidra till ökad trygghet och respekt för den offentliga miljön. En välskött och omhändertagen anläggning minskar risken för skadegörelse och olämplig användning.

Målsättningen är att offentliga toaletter ska vara avgiftsfria. På platser där risk för vandalisering eller felaktig användning bedöms som hög kan dock avgiftssystem och tidsstyrda öppettider tillämpas.

Rekommenderade öppettider för fristående toalettbyggnader är normalt 07–20, vilket motsvarar etablerad praxis och sammanfaller med när parker, lekplatser och andra besöksmål används som mest.

Vid eventuell avgiftsbeläggning ska betalningssystemet vara modernt, användarvänligt och tillgängligt för en bred målgrupp. Avgiftsnivån bör hållas låg och enhetlig. Kortbetalningssystemet på toaletten vid Gustav Adolfs plan är ett exempel på en driftssäker och användarvänlig lösning.

Exempel på avgiftssystem på offentlig toalett – kortavläsare där man blipper sitt kort och debiteras innan man kan öppna dörren.

6.2 Placering och spridning

Kommunens mest välbesökta utflyktsmål på allmän plats och i naturområden ska ha närhet till offentlig toalett med synlig, trygg och strategisk placering.

Förklaring och motivering

Nya offentliga toaletter ska placeras strategiskt där människor rör sig och vistas under längre tid. Särskild prioritet ska ges till välbesökta utflyktsmål där alternativa toalettmöjligheter saknas.

Med utflyktsmål avses exempelvis större lekplatser, parker och naturområden som lockar breda målgrupper och där besökare ofta vistas under längre tid.

Som vägledning bör offentlig toalett finnas inom cirka fem minuters promenadavstånd, motsvarande cirka 300–400 meter fågelväg, från större målpunkter.

Vid lekplatser bör avståndet vara kortare än 300 meter, eftersom barn rör sig långsammare och ofta har mer akuta behov. En nära placering är även viktig för barnfamiljer där en vuxen kan behöva följa ett barn till toaletten samtidigt som övriga barn behöver hållas under uppsikt.

Även kollektivtrafikknutpunkter där människor vistas under längre väntetider bör prioriteras.

Placeringen ska samtidigt säkerställa att toaletten är lätt att hitta, att den upplevs trygg och att viss social kontroll finns genom naturlig uppsikt från omgivningen.

6.3 Sanitär standard och kvalitet

Offentliga toaletter ska hålla god hygienisk standard och upplevas som rena, trygga och väl omhändertagna.

Förklaring och motivering

Utformning, materialval, städfrekvens och teknisk lösning har stor betydelse för hur en offentlig toalett upplevs och används.

Där anslutning till kommunalt vatten- och avloppsnät är möjlig ska WC - toaletter med spolning och handtvätt i vatten prioriteras, särskilt i centrala lägen och på platser med högt besöksstryck.

Drift och underhåll ska organiseras på ett likvärdigt sätt, men anpassas efter besöksfrekvens och användningsmönster.

6.4 Utrustning och funktion

Offentliga toaletter ska inredas och utrustas utifrån målgrupp och platsens förutsättningar.

Förklaring och motivering

Toaletter ska ha grundläggande utrustning såsom:

- toalettstol
- toalettpappershållare
- avfallskärl
- upphängningskrok
- låsanordning med tydlig upptagen markering
- tvättställ med tvål eller handsprit
- Vid lekplatser ska skötbord finnas.

Förbrukningsmaterial ska alltid vara tillgängligt. Pappershanddukar bör undvikas eftersom de ofta bidrar till skadegörelse och driftproblem.

Vid planering ska även andra behov beaktas, exempelvis dricksvatten, cykelservice eller latrintömning beroende på platsens användning.

I centrala eller utsatta lägen kan belysning med blått ljus användas för att motverka otillåten användning.

Materialval ska vara slitstarka, enkla att rengöra och tåliga mot klotter. Golv ska utformas så att halkrisk minimeras.

Exempel på utrustningsnivå visas nedan.

Exempel på olika typer av utrustning och utförande, Gröngarns torrtoalett och Stora torgets WC.

6.5 Gestaltning och anpassning till platsen

Offentliga toaletter ska utformas så att de passar väl in i sin omgivning.

Förklaring och motivering

Vid placering och utformning ska hänsyn tas till platsens identitet, arkitektur, siktlinjer och hur människor rör sig i området.

Gestaltningen ska anpassas till omgivningen och kan därför skilja sig åt mellan olika miljöer, exempelvis stadspark, naturmiljö eller torgmiljö.

6.6 Skyltning och information

Offentliga toaletter ska vara tydligt skyltade och redovisas på kommunens webbplats.

Förklaring och motivering

Toaletterna ska vara lätta att hitta både i fysisk och digital miljö. Skyltning ska vara tydlig och använda internationellt begripliga symboler samt, där det är möjligt, taktila markeringar.

Skyltningen ska även ange öppettider samt kontaktuppgifter för felanmälan.

Tydlig skyltning med internationella symboler, text och taktil stil.

7 Olika typer av offentliga toaletter

För att kunna möta olika behov och platser skilda förutsättningar krävs ett flexibelt arbetssätt där flera typer av offentliga toalettlösningar kan användas. Nedan redovisas de lösningar som bedöms vara relevanta för Enköpings kommun utifrån tekniska, ekonomiska och funktionella förutsättningar. För respektive lösning redovisas beskrivning, användningsområde samt investerings- och driftkostnader.

7.1 Integrerad toalett i byggnad

Offentliga toaletter kan integreras i befintliga eller nya byggnader, med separat entré direkt från det offentliga rummet.

Lösningen är lämplig där byggnader redan finns eller planeras och där toaletten kan samnyttjas med annan verksamhet.

En integrerad lösning innebär att toaletten naturligt anpassas till sin omgivning. Den kan bidra till ökad social kontroll beroende på byggnadens verksamhet och användning. Lösningen kan även vara kostnadseffektiv ur ett helhetsperspektiv genom samordnad investering och förvaltning.

Det är viktigt att toaletten har egen entré som möjliggör öppettider fristående från byggnadens övriga verksamhet.

Investeringskostnaden är beroende av projektets förutsättningar. Uppsala kommun har i motsvarande riktlinjer uppskattat kostnaden till cirka 300–700 tkr per toaletterum (uppgift från 2020).

*Exempel på toalett integrerad i byggnad med egen ingång direkt utifrån.
Denna lösning kräver synliga informationsskyltar.*

7.2 Fristående toalettbyggnad med WC

Fristående toalettbyggnad med WC, exempel från Gustav Adolfs torg.

Fristående toalettbyggnader är prefabricerade eller platsanpassade byggnader med WC-standard och VA-anslutning.

Lösningen är särskilt lämplig i parker, lekplatser och andra platser där befintliga byggnader saknas men där besöksstrycket är högt.

Fristående byggnader möjliggör flexibel placering och kan kombineras med andra funktioner som dricksvatten, cykelservice eller latrintömning. Placering och gestaltning är avgörande för trygghetsupplevelse och anpassning till miljön.

Kostnaden påverkas i hög grad av platsens tekniska förutsättningar och avstånd till VA-anslutning.

Cirka 1,5–2,5 miljoner kronor exklusive moms beroende på utrustning och platsförutsättningar. Tillkommande kostnader för markarbete, anslutningar och installation tillkommer.

Tidigare underlag (Uppsala 2020) anger cirka 30–80 tkr per år och toaletterum, medan faktisk driftkostnad för toalett vid Gustav Adolfs plan ligger omkring 190 tkr per år inklusive städning och hyra.

7.3 Autonoma toaletter

Två olika modeller av leverantören TOAB. Till vänster Sanipop (179 000 kr exkl. moms), till höger Sanimagine (200 000 kr exklusive moms).

Autonoma toaletter är fristående system som fungerar utan anslutning till vatten, avlopp eller el. De är ofta urinseparerande och bygger på mekanisk ventilation samt komposteringsteknik.

Lösningen är lämplig i områden där VA-anslutning saknas eller där anslutning är kostsam, exempelvis i naturmiljöer.

Systemet erbjuder spolningsliknande funktion utan traditionell vattenanslutning och kan ge förbättrad användarupplevelse jämfört med traditionella torrtoaletter. Urinseparering kräver dock miljötillstånd i vissa fall och tekniken ställer krav på korrekt drift och skötsel.

Investering cirka 200–300 tkr beroende på modell. Tillkommer markarbete och eventuell anläggning för urinhantering.

Bedömd driftkostnad cirka 30–40 tkr per år beroende på besöksstryck.

7.4 Vattentanktoalett

Vattentanktoaletter är enklare lösningar med vattenbaserad handtvätt och sluten latrintank.

Kan användas som temporär lösning eller för att testa behov på en plats innan permanent etablering beslutas.

Toaletten erbjuder handtvätt med vatten men kräver frekvent tömning eftersom både avfall och tvättvatten samlas i samma tank. Tillgång till farbar väg behövs för driftfordon.

Ofta baserad på hyreslösning, cirka 30–40 tkr per år eller 3 500–4 000 kr per månad.

Cirka 40–60 tkr per år beroende på användningsgrad.

7.5 Torrtoalett

Torrtoaletter saknar vattenanslutning och samlar avfall i slamtank. Handtvätt erbjuds normalt via handsprit. Lämplig i naturnära miljöer, vid tillfälliga evenemang eller där besöksstrycket är lägre.

Torrtoalett som en fristående byggnad, med två toaletter (varav en tillgänglig) på Gröngarn. Byggår 2025.

Torrtoaletter är tekniskt enkla och kräver ingen VA-anslutning men upplevs generellt som mindre komfortabla än WC-lösningar. De bör därför undvikas i centrala stadsmiljöer eller på mycket välbesökta platser.

Placering bör möjliggöra slamtömning via farbar väg. Permanent placerade torrtoaletter bör gestaltas för att harmoniera med omgivningen.

Cirka 500–700 tkr beroende på utformning och plats. Exempelvis kostade toaletten på Gröngarn/Dyarna cirka 660 tkr inklusive tillstånd och bygglov.

Cirka 40–60 tkr per år beroende på besökstryck.

7.6 Sammanställning av kostnader för olika toalettlösningar

Tabellen nedan sammanfattar översiktliga investerings- och driftkostnader för de toalettlösningar som redovisas i detta kapitel. Kostnaderna är vägledande och påverkas av platsens tekniska förutsättningar.

Typ av toalettlösning	Investeringskostnad (ca)	Driftkostnad (ca/år)	Vad påverkar kostnaden	Typiskt användningsområde
Integrerad toalett i byggnad	ca 300–700 tkr per toaletterum (beroende på projekt)	ca 100 tkr/år (exempel Stora torget)	Ombyggnation, VA, tillgänglighetsanpassning, tekniska installationer	Befintliga eller nya byggnader i centrala lägen
Fristående toalettbyggnad (WC, VA-ansluten)	ca 1,5–2,5 mnkr (exkl. moms) + mark/VA-arbeten	ca 190 tkr/år (exempel Gustav Adolfsplan)	VA-anslutning, markarbete, byggnation, utrustningsnivå	Parker, lekplatser, stadsrum med högt besöksstryck
Autonom toalett (urinseparerande)	ca 200–300 tkr + markarbeten	ca 30–40 tkr/år	Ventilation, driftlösning, eventuell urinhäntering	Naturmiljöer eller platser utan VA
Vattentank toalett (hyreslösning)	Hyra ca 30–40 tkr/år (alt. 3 500–4 000 kr/mån)	ca 40–60 tkr/år	Tömning, transport, användningsgrad	Tillfälliga lösningar eller test av behov
Torrtoalett	ca 500–700 tkr (exempel Gröngårn ca 660 tkr inkl. tillstånd)	ca 40–60 tkr/år	Slamtömning, placering, besöksstryck	Natur- och rekreationsområden

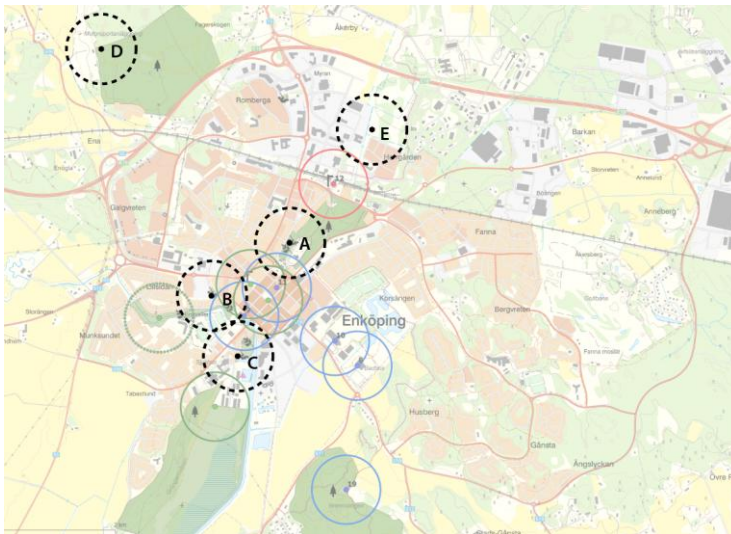
8 Behov av offentliga toaletter på allmän plats

Kartläggningen av befintliga offentliga toaletter (se kapitel 4) synliggör ett antal områden där tillgången till offentlig toalett är begränsad eller saknas helt.

Behovsanalysen bygger på:

- Inventeringen av befintliga toaletter.
- Kommunens mest välbesökta allmänna platser och naturområden.
- Planerad bostadsutbyggnad och utvecklingsprojekt enligt utbyggnadsplan och översiktsplan.
- Utifrån analysen föreslås följande prioriterade lägen.

8.1 Behov av offentliga toaletter på allmän plats i Enköping stad

Förslag på tillkommande toalettplaceringar i Enköpings stad (svart streckade = föreslagna nya lägen för toaletter, på kort och lång sikt)

8.2 Skolparken/Kyrkåsen

A – i kartbild

Föreslagen lösning

Integrerad toalett i befintlig byggnad alternativt fristående toalettbyggnad med WC.

Föreslagen placering

I anslutning till lekplats och centrala rörelsestråk.

Öppettider

Året runt. Rekommenderat 07–20 eller 07–22 under högsäsong.

Kompletterande behov

Dricksvattenkran och skötbord.

Motiv och analys

Behov av offentlig toalett i Skolparken har återkommande lyfts i medborgardialoger och via kontaktcenterärenden. Området saknar idag nära tillgång till offentlig toalett, vilket tydligt framgår av analyskartan.

I första hand föreslås upprustning av befintliga tidigare publika toaletter i Skolparksscenen. Detta möjliggör samnyttjande av befintlig byggnad och diskret integrering i parkmiljön. Lösningen ger även möjlighet till samnyttjande vid evenemang.

Åtgärder som krävs är bland annat förbättrad isolering, uppdatering av VA-anslutning, automatiska låssystem, tillgänglighetsanpassning och robustare materialval.

Alternativ lösning

Ny fristående toalettbyggnad i parkmiljö. Utmaningar finns dock kopplade till topografi och stora träd som försvårar ledningsdragning och grundläggning.

Bild av en befintlig scenbyggnad i Skolparken och dess två toaletter med ingång direkt utifrån. Sett från Drottninggatan och en av entréerna till Skolparken.

8.3 Klosterparken

B – i kartbild

Föreslagen lösning

Fristående toalettbyggnad med WC.

Föreslagen placering

I anslutning till lekplats och rörelsestråk mot Gröngarn, eventuellt samordnat med hamnverksamheten.

Öppettider

Året runt, cirka 07–20 eller 07–22.

Kompletterande behov

Dricksvattenkran och skötbord

Motiv och analys

Klosterparken saknar idag offentlig toalett inom rekommenderat gångavstånd. Närmaste toalett finns vid Joar Blå. Området planeras utvecklas till utflyktslekplats och stadspark samtidigt som omfattande bostadsutveckling planeras i närområdet (Hamnen och Plantskolan). Toalett kan eventuellt samnyttjas med planerad lösning inom hamnområdet, förutsatt att tillgänglighet och synlighet från lekplats säkerställs.

8.4 Örikets lekplats/Å promenaden

C – i kartbild

Föreslagen lösning

Fristående toalettbyggnad med WC.

Föreslagen placering

Vid lekplatsen och längs rörelsestråket utmed ån.

Öppettider

Året runt, cirka 07–20 eller 07–22.

Kompletterande behov

Dricksvattenkran och skötbord.

Motiv och analys

Lekplatsen saknar nära offentlig toalett. Bibliotekets toalett ligger cirka 350 meter bort, vilket bedöms som för långt för målgruppen barnfamiljer. Å promenaden saknar dessutom toalett under lågsäsong. Området är strategiskt viktigt som länk mellan växande bostadsområden och centrala rekreatiionsstråk. En offentlig toalett här kan även stödja tillfälliga caféverksamheter under sommarperioden.

8.5 Fagerskogen - ej allmän plats kommunalägd skog

D – i kartbild

Föreslagen lösning

Fristående torrtoalett eller autonom toalett.

Föreslagen placering

Vid entréer och rörelsestråk.

Motiv och analys

Fagerskogen är ett viktigt tätortsnära naturområde med höga sociala värden och används av skolor samt friluftsutövare. Området saknar offentlig toalett och ligger långt från närmaste befintliga lösning. Eftersom området är naturnära föreslås toalettlösning utan krav på VA-anslutning. Tillkomst bör ske i dialog med Upplevelseförvaltningen.

8.6 Skvalbäcken/Myran

E – i kartbild

Föreslagen lösning

Fristående WC-byggnad alternativt torrtoalett/autonom lösning beroende på platsens tekniska förutsättningar.

Föreslagen placering

Längs rörelsestråk vid Skvalbäcken och framtida vattenpark.

Motiv och analys

Norra stadsdelar saknar idag offentliga toaletter. Samtidigt pågår omfattande bostads- och verksamhetsutveckling. I pågående detaljplanering av Norra Myran planeras rekreationsområde och vattenpark, vilket motiverar offentlig toalett i området. Genomförandet bör samordnas med detaljplaneprocessen

9 Behov av toaletter på allmän plats i kommunens tätorter

Behoven för tätorterna är presenterade utan inbördes rangordning mellan orterna.

9.1 Prioriteringsöversikt

Tabellen nedan sammanfattar utredningens samlade bedömning av behov och prioriteringsordning för nya offentliga toaletter på allmän plats.

Prioriteringen bygger på inventering av befintliga toaletter, analys av geografiska behov, besöksflöden, planerad utveckling samt de riktlinjer som redovisas i kapitel 6.

Tabellen utgör en översiktlig sammanställning av de prioriteringar som motiveras närmare i efterföljande avsnitt.

Prioritet	Plats	Föreslagen lösning	Huvudmotiv
1	Skolparken / Kyrkåsen	WC (integrerad/friliggande)	Centralt utflyktsmål, idag saknas toalett
1	Klosterparken	Fristående WC	Parkutveckling + bostadsexpansion
1	Öriket / Åpromenaden	Fristående WC	Lekplats + rekreationsstråk
1	Skvalbäcken / Myran	WC/torr/autonom	Norra stadsdelar saknar toalett
2	Fagerskogen	Torr/autonom	Viktigt tätortsnära naturområde
3	Örsundsbro	Fristående WC alternativt autonom	Expansion + lokala önskemål
3	Grillby	Utreds vidare	Saknar offentlig toalett
3	Fjärdhundra	Ev. framtida etablering	Lekplats saknar nära toalett
–	Hummelsta, Lillkyrka, Skolsta	Ej prioriterat	Lågt underlag i nuläget

9.2 Örsundsbro

Föreslagen lösning

Fristående WC-byggnad alternativt torrtoalett/autonom lösning.

Föreslagen placering

Utmed ån och banvallsstråket.

Motiv och analys

Örsundsbro är en av kommunens största tätorter, med cirka 2 000 invånare i tätorten och cirka 2 800 i omlandet (2024). Enligt Översiktsplan 2040 är Örsundsbro den tätort där störst bostadstillskott planeras, vilket på sikt kan innebära ökade behov av offentlig service.

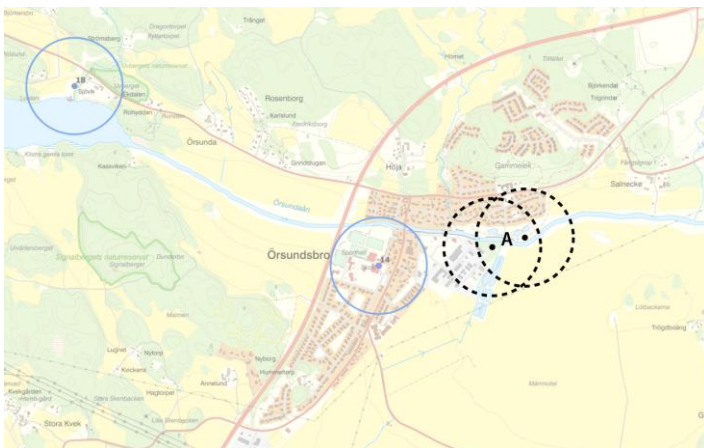
Bibliotekets offentliga toalett täcker idag stora delar av ortens centrala mötesplatser, exempelvis lekplatsen och Von Kraemers park, vilket framgår av kartanalysen (se Figur 18). Upplevelseförvaltningen planerar även en möjlig autonom toalett i anslutning till naturområdet och motionsslingan i ortens sydvästra delar.

Det har i dialoger och inkomna synpunkter framkommit ett tydligt lokalt önskemål om ökad tillgång till offentlig toalett i Örsundsbro. Detta stärker bilden av att behov kan uppstå i takt med ortens utveckling, även om nuvarande analys visar att befintlig toalett vid biblioteket i dagsläget täcker delar av ortens centrala funktioner.

Mot bakgrund av detta bedöms ytterligare offentliga toaletter i nuläget inte vara högt prioriterade. I samband med kommande bostadsexpansion i ortens norra och centrala delar bedöms dock behov kunna uppstå av en offentlig toalett i anslutning till ån och rörelsestråket längs den tidigare banvallen.

Banvallen är i Översiktsplan 2040 utpekad som ett framtida grönt rekreativt stråk som kan koppla samman årummet med ortens omgivande natur- och grönområden. I kartmaterialet redovisas två alternativa ungefärliga lägen för en framtida offentlig toalett. Båda lägena utgör idag allmän plats/natur men behöver detaljstuderas och anpassas i samband med kommande planläggning och utbyggnad

Sammanfattningsvis bedöms behovet i dagsläget inte som högst prioriterat i kommunen, men ortens planerade utveckling tillsammans med lokala önskemål om förbättrad service innebär att frågan bör följas upp i kommande planerings- och investeringsarbete.

Föreslagna alternativa lägen för en framtida offentlig toalett på allmän plats i Örsundsbro.

9.3 Grillby

Föreslagen lösning

Offentlig toalett på strategiskt läge. Typ av toalettlösning behöver avgöras utifrån fördjupad analys av platsens förutsättningar.

Föreslagen placering

Placering bör utredas vidare utifrån ortens rörelsestråk, rekreationsområden och tillgång till allmän plats.

Motiv och analys

Grillby är kommunens näst folkrikaste tätort med cirka 1 150 invånare i tätorten och cirka 2 400 invånare i omlandet (2024), enligt kommunens översiktsplan. Orten saknar idag helt tillgång till offentlig toalett. Grillby har vuxit under senare år och är en av de tätorter där Översiktsplan 2040 möjliggör ett betydande tillskott av bostäder, vilket på sikt förväntas öka behovet av offentlig service och tillgång till toaletter på allmän plats.

Tillgången till allmän plats är generellt begränsad i orten, särskilt söder om järnvägen. I de norra delarna finns däremot ett större sammanhängande kommunalägt naturområde med tydliga sociala värden och friluftsvärden, som även används som skolors närmatur.

En framtida offentlig toalett i Grillby bör lokaliseras strategiskt utifrån fördjupad analys av populära rörelsestråk och utflyktsmål i orten. I detta arbete bör samråd ske med Upplevelsenämnden och Upplevelseförvaltningen, med hänsyn till deras ansvarsområden och eventuella planerade insatser i området.

9.4 Fjärdhundra

Föreslagen lösning

Ingen ny offentlig toalett prioriteras i nuläget. Om en framtida etablering blir aktuell bör den placeras i anslutning till utflyktslekplatsen vid Mostadvägen.

Föreslagen placering

Vid utflyktslekplatsen på Mostadvägen, om framtida behov uppstår.

Motiv och analys

Fjärdhundra har cirka 900 invånare i tätorten och cirka 2 700 invånare i omlandet. Orten har idag tillgång till en offentlig toalett via biblioteket, men tillgängligheten är begränsad av bibliotekets öppettider.

Den befintliga toaletten är inte lokaliserad i närheten av ortens utflyktslekplats, vilket innebär att delar av ortens viktiga målpunkter saknar nära tillgång till offentlig toalett.

I nuläget bedöms underlaget för ytterligare offentlig toalett inte vara tillräckligt starkt för att motivera en prioriterad etablering. Om behovet ökar i framtiden bör dock en ny offentlig toalett lokaliseras i anslutning till utflyktslekplatsen vid Mostadvägen, där den bedöms göra störst nytta utifrån målgrupp och användningsmönster.

9.5 Övriga tätorter - Hummelsta, Lillkyrka och Skolsta

Föreslagen lösning

Ingen offentlig toalett på allmän plats föreslås inom överskådlig framtid.

Föreslagen placering

Ej aktuell i nuläget.

Motiv och analys

I kommunens övriga prioriterade tätorter – Hummelsta, Lillkyrka och Skolsta – bedöms nuvarande och prognostiserat befolkningsunderlag vara för lågt för att motivera etablering av offentliga toaletter på allmän plats inom överskådlig framtid.

Bedömningen grundar sig på orternas storlek, nyttjandegrad av allmän plats samt avsaknad av större målpunkter eller besöksintensiva miljöer där ett kontinuerligt behov av offentlig toalett kan motiveras.

Utifrån ett resursperspektiv bedöms investeringar i offentliga toaletter i dessa tätorter därför inte vara prioriterade i nuläget. Behovet bör dock följas upp i samband med förändrat befolkningsunderlag, ny bebyggelse eller utveckling av nya rekreations- och besöksmål.

10 Referenser

Utredningen bygger på kommunens egna styrdokument och planeringsunderlag samt på extern forskning och vägledande underlag om offentliga toaletter och deras betydelse för användbarhet, trygghet och folkhälsa.

Kommunala styrdokument och planeringsunderlag

- Enköpings kommun – Översiktsplan 2040.
- Enköpings kommun – Mångbruksplan för Enköpings kommun 2023–2033.
- Enköpings kommun – Remissversion: Remiss av utbyggnadsplan 2025–2040 för Enköpings kommun (2025-11-26).

Kommunexempel och vägledande underlag

- Uppsala kommun – Utformning av offentliga toaletter i Uppsala kommun (2020).
- Stiftelsen Tryggare Sverige – En feministisk offentlig toalett (2019).

Forskning

Lundblad, B. & Hellström, A.-L. (2005). *Perceptions of School Toilets as a Cause for Irregular Toilet Habits Among Schoolchildren Aged 6 to 16 years*. The Journal of School Health, 75(4), 125–128.